

KOMMISJONENS GJENNOMFØRINGSDIREKTIV (EU) 2015/2392**2020/EØS/82/24****av 17. desember 2015****om europaparlaments- og rådsforordning (EU) nr. 596/2014 med hensyn til rapportering til vedkommende myndigheter av faktiske eller mulige overtredelser av nevnte forordning^(*)**

EUROPAKOMMISJONEN HAR

under henvisning til traktaten om Den europeiske unions virkemåte,

under henvisning til europaparlaments- og rådsforordning (EU) nr. 596/2014 av 16. april 2014 om markedsmissbruk (markedsmissbruksforordningen) og om oppheving av europaparlaments- og rådsdirektiv 2003/6/EF og kommisjonsdirektiv 2003/124/EF, 2003/125/EF og 2004/72/EF⁽¹⁾, særlig artikkel 32 nr. 5, og

ut fra følgende betraktninger:

- 1) Personer som rapporterer faktiske eller mulige overtredelser av forordning (EU) nr. 596/2014 (varslere) til vedkommende myndigheter, kan gjøre vedkommende myndigheter oppmerksomme på nye opplysninger og bistå dem i arbeidet med å avdekke og ilegge sanksjoner for markedsmissbruk. Imidlertid kan frykt for gjengjeldelse, diskriminering eller formidling av personopplysninger hindre varsling om overtredelser. Det er derfor behov for hensiktsmessige ordninger for varsling for å sikre et generelt vern av og respekt for varslernes og de anklagede personenes grunnleggende rettigheter. Personer som bevisst rapporterer uriktige eller villedende opplysninger til vedkommende myndigheter, bør derfor ikke anses som varslere og følgelig ikke være omfattet av verneordningene.
- 2) Vedkommende myndigheter bør tillate anonym rapportering, og verneordningene i dette direktiv bør få anvendelse også dersom en anonym varslere beslutter å avsløre sin identitet overfor vedkommende myndighet på et senere tidspunkt. Varslere bør stå fritt til å velge om de ønsker å rapportere gjennom interne framgangsmåter, dersom slike finnes, eller direkte til vedkommende myndighet.
- 3) Vedkommende myndigheter må ha særskilt utpekte ansatte med faglig opplæring, blant annet innen gjeldende personvernregler, til å håndtere rapporter om overtredelser av forordning (EU) nr. 596/2014 og til å sikre kommunikasjon med den rapporterende personen og oppfølging av rapporten på en hensiktsmessig måte.
- 4) Personer som har til hensikt å rapportere om faktiske eller mulige overtredelser av forordning (EU) nr. 596/2014, bør kunne treffe en velbegrunnet beslutning om hvorvidt, hvordan og når de skal rapportere. Vedkommende myndigheter bør derfor offentliggjøre lett tilgjengelige opplysninger om de kanalene som finnes for å kommunisere med vedkommende myndigheter, om gjeldende framgangsmåter og om myndighetens særskilt utpekte ansatte som håndterer rapporter om overtredelser. All informasjon om rapporter om overtredelser bør være tydelig, lett forståelig og pålitelig for å fremme og ikke hindre rapportering av overtredelser.
- 5) For å sikre effektiv kommunikasjon med særskilt utpekte ansatte er det nødvendig at vedkommende myndigheter har innført og benytter ulike kommunikasjonskanaler som bør være brukervennlige, og gjør det mulig å kommunisere skriftlig og muntlig, elektronisk og ikke-elektronisk.
- 6) Det er viktig at framgangsmåtene for vern av personer som arbeider i henhold til en arbeidsavtale, uavhengig av arbeidsforholdets karakter og eventuell avlønning, som rapporterer om overtredelser eller som anklages for overtredelser av forordning (EU) nr. 596/2014, verner slike personer mot gjengjeldelse, diskriminering eller andre former for direkte eller indirekte urettferdig behandling. Urettferdig behandling kan arte seg svært forskjellig avhengig av omstendighetene. Det er derfor nødvendig med en vurdering i hvert enkelt tilfelle ved bruk av regler for tvisteløsning eller rettslige framgangsmåter i henhold til nasjonal rett.

^(*) Denne unionsrettsakten, kunngjort i EUT L 332 av 18.12.2015, s. 126, er omhandlet i EØS-komiteens beslutning nr. 306/2019 av 13. desember 2019 om endring av EØS-avtalens vedlegg IX (Finansielle tjenester), se EØS-tillegget til *Den europeiske unions tidende* nr. 14 av 5.3.2020, s. 61.

⁽¹⁾ EUT L 173 av 12.6.2014, s. 1.

- 7) Medlemsstatene bør sikre at vedkommende myndigheter har innført hensiktsmessige framgangsmåter for vern ved behandling av rapporter om overtredelser og for vern av personopplysninger om rapporterte personer. Slike framgangsmåter bør sikre vern av identiteten til alle rapporterende og rapporterte personer på alle trinn i behandlingen. Denne forpliktelsen bør ikke være en hindring når utleveringen av opplysninger er et nødvendig og rimelig krav i henhold til unionsretten eller nasjonal rett og er omfattet av egnede vernetiltak i henhold til slik lovgivning, herunder i forbindelse med undersøkelser eller rettergang eller for å sikre andres friheter, herunder den rapporterte personens rett til forsvar.
- 8) Det er svært viktig og nødvendig at de særskilt utpekte ansatte hos vedkommende myndighet og ansatte hos vedkommende myndighet som får tilgang til opplysningene som en rapporterende person legger fram for vedkommende myndighet, overholder taushetsplikten og bestemmelsene om konfidensiell behandling ved overføring av opplysningene både i og utenfor vedkommende myndighet, herunder når en vedkommende myndighet innleder en undersøkelse eller gjennomfører senere håndhevingstiltak i forbindelse med rapportering av overtredelser.
- 9) Medlemsstatene bør sikre hensiktsmessig dokumentasjon av alle rapporter om overtredelser, at alle rapporter er tilgjengelige hos vedkommende myndighet, og at opplysningene som mottas gjennom rapporter, ved behov kan brukes som bevis i forbindelse med håndhevingstiltak. Medlemsstatene bør sikre overholdelse av europaparlaments- og rådsdirektiv 95/46/EF⁽¹⁾ og nasjonal lovgivning som innarbeider direktiv 95/46/EF.
- 10) Vern av personopplysninger om den rapporterende og den rapporterte personen er avgjørende for å unngå urettferdig behandling eller omdømmetap som følge av formidlingen av personopplysninger, særlig opplysninger som avslører en berørt persons identitet. Vedkommende myndigheter bør derfor i tillegg til nasjonal lovgivning om vern av personopplysninger som innarbeider direktiv 95/46/EF, innføre hensiktsmessige framgangsmåter for vern av personopplysninger som særlig er rettet mot vern av den rapporterende og den rapporterte personen, og som bør omfatte et sikkert system hos vedkommende myndighet som bare autoriserte ansatte har begrenset adgang til.
- 11) Det kan bli nødvendig for vedkommende myndighet å overføre personopplysninger med tilknytning til rapporter om overtredelser for å vurdere en rapport om overtredelse og gjennomføre nødvendige undersøkelser og håndhevingstiltak. Ved oversending av opplysninger innenfor vedkommende myndighet eller til tredjepart bør vedkommende myndigheter sikre mest mulig konfidensiell behandling i samsvar med nasjonal rett.
- 12) Rettighetene til den rapporterte personen som anklages for overtredelse av forordning (EU) nr. 596/2014, bør vernes for å unngå omdømmetap eller andre negative følger. Videre bør den rapporterte personens rett til forsvar og tilgang til midler respekteres fullt ut på hvert trinn i framgangsmåten etter rapporten. Medlemsstatene bør sikre den rapporterte personens rett til forsvar, herunder rett til innsyn i sakens dokumenter, rett til å bli hørt og rett til effektiv rettslig prøving av en beslutning som gjelder den rapporterte personen, i henhold til gjeldende framgangsmåter fastsatt i nasjonal rett i forbindelse med undersøkelser eller etterfølgende rettergang.
- 13) Regelmessig (minst én gang hvert annet år) gjennomgåelse av vedkommende myndigheters framgangsmåter bør sikre at framgangsmåtene er tilstrekkelige og gjenspeiler det nåværende utviklingstrinn i teknikken og dermed er formålstjenlige. For dette formål er det viktig at vedkommende myndigheter evaluerer sine egne erfaringer og utveksler erfaringer og god praksis med andre vedkommende myndigheter.
- 14) Ettersom nærmere regler om vern av varslere kan gjøre det vanskeligere for medlemsstatene å sikre at systemene er forenlige og kan samvirke med deres nasjonale systemer, også når det gjelder administrative, saksbehandlingsmessige og institusjonelle sider, er det nødvendig med en viss fleksibilitet for gjennomføringsrettsakten. Ettersom slik fleksibilitet lettere kan oppnås ved et direktiv enn ved en forordning, synes et direktiv å være det mest hensiktsmessige instrumentet for at medlemsstatene skal kunne tilpasse ordningen for rapportering av overtredelser på en effektiv måte i sine nasjonale systemer, herunder i den institusjonelle rammen.
- 15) Ettersom forordning (EU) nr. 596/2014 trer i kraft 3. juli 2016, bør medlemsstatene innarbeide og anvende bestemmelsene knyttet til dette direktiv fra og med 3. juli 2016.
- 16) Tiltakene fastsatt i dette direktiv er i samsvar med uttalelse fra Den europeiske verdipapirkomité.

⁽¹⁾ EFT L 281 av 23.11.1995, s. 31.

VEDTATT DETTE DIREKTIV:

KAPITTEL I

FORMÅL OG DEFINISJONER

Artikkel 1

Formål

Dette direktiv fastsetter nærmere regler for framgangsmåtene fastsatt i artikkel 32 nr. 1 i forordning (EU) nr. 596/2014, herunder ordninger for rapportering og oppfølging av rapporter samt tiltak for vern av personer som arbeider i henhold til en arbeidsavtale, og tiltak for vern av personopplysninger.

Artikkel 2

Definisjoner

I dette direktiv menes med

- 1) «rapporterende person» en person som rapporterer en faktisk eller mulig overtredelse av forordning (EU) nr. 596/2014 til vedkommende myndighet,
- 2) «rapportert person» en person som anklages av den rapporterende personen for å ha begått eller ha til hensikt å begå en overtredelse av forordning (EU) nr. 596/2014,
- 3) «rapport om overtredelse» en rapport inngitt av den rapporterende personen til vedkommende myndighet om en faktisk eller mulig overtredelse av forordning (EU) nr. 596/2014.

KAPITTEL II

FRAMGANGSMÅTER FOR MOTTAK AV RAPPORTER OM OVERTREDELSER OG OPPFØLGING AV DEM

Artikkel 3

Særskilt utpekte ansatte

1. Medlemsstatene skal sikre at vedkommende myndigheter har særskilt utpekte ansatte til å håndtere rapporter om overtredelser (heretter kalt «særskilt utpekte ansatte»). De særskilt utpekte ansatte skal ha opplæring i håndtering av rapporter om overtredelser.
2. De særskilt utpekte ansatte skal ivareta følgende oppgaver:
 - a) Gi alle interesserte personer opplysninger om framgangsmåtene for rapportering av overtredelser.
 - b) Ta imot og følge opp rapporter om overtredelser.
 - c) Opprettholde kontakt med den rapporterende personen i tilfeller der vedkommende har identifisert seg.

Artikkel 4

Opplysninger om mottak av rapporter om overtredelser og oppfølging av dem

1. Medlemsstatene skal sikre at vedkommende myndigheter på sitt nettsted offentliggjør opplysninger om mottak av rapporter om overtredelser som angitt i nr. 2, i en egen seksjon som skal være lett å finne og identifisere.

2. Opplysningene nevnt i nr. 1 skal omfatte følgende:
 - a) Kommunikasjonskanalene som anvendes til å motta og følge opp rapporter om overtredelser, og til å kontakte de særskilt utpekte ansatte i samsvar med artikkel 6 nr. 1 bokstav a), herunder
 - 1) telefonnumre med angivelse av om samtalene tas opp eller ikke når disse telefonlinjene benyttes,
 - 2) særskilte e-postadresser og postadresser, som er sikre og sikrer fortrolig behandling, for å kontakte de særskilt utpekte ansatte,
 - b) Framgangsmåtene som gjelder for rapporter om overtredelser som nevnt i artikkel 5.
 - c) De ordningene for konfidensiell behandling som gjelder for rapporter om overtredelser i samsvar med gjeldende framgangsmåter for rapporter om overtredelser nevnt i artikkel 5.
 - d) Framgangsmåter for å verne personer som arbeider i henhold til en arbeidsavtale.
 - e) En erklæring som tydelig angir at personer som stiller opplysninger til rådighet for vedkommende myndighet i samsvar med forordning (EU) nr. 596/2014, ikke skal anses å ha brutt taushetsplikten i henhold til avtale eller lov eller forskrift, og ikke pådrar seg noen form for ansvar i forbindelse med slik utlevering av opplysninger.
3. Vedkommende myndigheter kan på sitt nettsted offentliggjøre nærmere opplysninger om mottak og oppfølging av overtredelsene angitt i nr. 2.

Artikkel 5

Framgangsmåter som gjelder for rapporter om overtredelser

1. Av framgangsmåtene for rapporter om overtredelser nevnt i artikkel 4 nr. 2 bokstav b) skal det klart framgå
 - a) at rapporter om overtredelser også kan inngis anonymt,
 - b) på hvilken måte vedkommende myndighet kan kreve at den rapporterende personen klargjør opplysningene som rapporteres, eller gir ytterligere opplysninger som er tilgjengelige for den rapporterende personen,
 - c) typen, innholdet i og tidsrammen for tilbakemelding om utfallet av rapporten om overtredelse som den rapporterende personen kan forvente å motta etter rapporteringen,
 - d) de ordningene for konfidensiell behandling som gjelder for rapporter om overtredelser, herunder en nærmere beskrivelse av under hvilke omstendigheter konfidensielle opplysninger om en rapporterende person kan gis videre i samsvar med artikkel 27, 28 og 29 i forordning (EU) nr. 596/2014.
2. Den nærmere beskrivelsen nevnt i nr. 1 bokstav d) skal sikre at den rapporterende personen er oppmerksom på de unntakstilfellene der konfidensiell behandling av opplysninger ikke kan sikres, herunder når utlevering av opplysninger er et nødvendig og rimelig krav i henhold til unionsretten eller nasjonal rett i forbindelse med undersøkelser eller etterfølgende rettergang eller for å sikre andres friheter, herunder den rapporterte personens rett til forsvar, og utleveringen i hvert enkelt tilfelle er underlagt hensiktsmessige vernetiltak i henhold til slik lovgivning.

Artikkel 6

Særskilte kommunikasjonskanaler

1. Medlemsstatene skal sikre at vedkommende myndigheter oppretter uavhengige og selvstendige kommunikasjonskanaler som både er sikre og sikrer konfidensialitet, for å motta og følge opp rapporter om overtredelser (heretter kalt «særskilte kommunikasjonskanaler»).

2. De særskilte kommunikasjonskanalene skal anses som uavhengige og selvstendige dersom de oppfyller samtlige av følgende kriterier:

- a) De er atskilt fra vedkommende myndighets alminnelige kommunikasjonskanaler, herunder dem vedkommende myndighet bruker for å kommunisere internt og med tredjepart i sin ordinære virksomhet.
- b) De er utformet, opprettet og drives på en måte som sikrer at opplysningene forblir fullstendige, og at deres integritet og konfidensialitet bevares, og hindrer adgang for uautoriserte ansatte hos vedkommende myndighet.
- c) De gjør det mulig å oppbevare varige opplysninger i samsvar med artikkel 7 med henblikk på eventuelle ytterligere undersøkelser.

3. De særskilte kommunikasjonskanalene skal gjøre det mulig å rapportere faktiske eller mulige overtredelser på minst samtlige av følgende måter:

- a) Skriftlig rapport om overtredelser elektronisk eller på papir.
- b) Muntlig rapport om overtredelser per telefon, uansett om det gjøres opptak eller ikke.
- c) Fysisk møte med de særskilt utpekte ansatte hos vedkommende myndighet.

4. Vedkommende myndighet skal gi opplysningene nevnt i artikkel 4 nr. 2 til den rapporterende personen før den mottar rapporten om overtredelsen, eller senest når den mottar den.

5. Vedkommende myndigheter skal sikre at en rapport om en overtredelse som er mottatt på andre måter enn gjennom de særskilte kommunikasjonskanalene nevnt i denne artikkel, umiddelbart videresendes uten endringer til de særskilt utpekte ansatte hos vedkommende myndighet gjennom særskilte kommunikasjonskanaler.

Artikkel 7

Dokumentasjon av mottatte rapporter

1. Medlemsstatene skal sikre at vedkommende myndigheter dokumenterer alle rapporter om overtredelser som mottas.
2. Vedkommende myndigheter skal umiddelbart sende en kvittering for mottak av skriftlige rapporter om overtredelser til den post- eller e-postadressen som den rapporterende personen har oppgitt, med mindre den rapporterende personen uttrykkelig har anmodet om noe annet eller vedkommende myndighet har grunn til å anta at en kvittering for mottak av en skriftlig rapport kan medføre risiko for at den rapporterende personens identitet kan bli avslørt.
3. Dersom det brukes en telefonlinje med opptak til rapportering om overtredelser, skal vedkommende myndighet ha rett til å dokumentere den muntlige rapporten i form av
 - a) et lydopptak av samtalen i en varig og tilgjengelig form, eller
 - b) en fullstendig og nøyaktig utskrift av samtalen utarbeidet av de særskilt utpekte ansatte hos vedkommende myndighet. Dersom den rapporterende personen har avslørt sin identitet, skal vedkommende myndighet gi den rapporterende personen mulighet til å kontrollere, rette opp og godkjenne utskriften av samtalen ved å undertegne den.
4. Dersom det brukes en telefonlinje uten opptak til rapportering av overtredelser, skal vedkommende myndighet ha rett til å dokumentere den muntlige rapporten i form av et nøyaktig referat av samtalen utarbeidet av de særskilt utpekte ansatte hos vedkommende myndighet. I tilfeller der den rapporterende personen har avslørt sin identitet, skal vedkommende myndighet gi den rapporterende personen mulighet til å kontrollere, rette opp og godkjenne referatet av samtalen ved å undertegne det.
5. Når en person anmoder om et fysisk møte med de særskilt utpekte ansatte hos vedkommende myndighet for å rapportere en overtredelse i henhold til artikkel 6 nr. 3 bokstav c), skal vedkommende myndigheter sikre at et fullstendig og nøyaktig referat av møtet oppbevares i en varig og tilgjengelig form. En vedkommende myndighet skal ha rett til å dokumentere det fysiske møtet i form av
 - a) et lydopptak av samtalen i en varig og tilgjengelig form, eller
 - b) et nøyaktig referat av møtet utarbeidet av de særskilt utpekte ansatte hos vedkommende myndighet. I tilfeller der den rapporterende personen har avslørt sin identitet, skal vedkommende myndighet gi den rapporterende personen mulighet til å kontrollere, rette opp og godkjenne referatet av samtalen ved å undertegne det.

*Artikkel 8***Vern av personer som arbeider i henhold til en arbeidsavtale**

1. Medlemsstatene skal innføre framgangsmåter for å sikre effektiv utveksling av opplysninger og effektivt samarbeid mellom vedkommende myndigheter og enhver annen relevant myndighet som deltar i vernet av personer som arbeider i henhold til en arbeidsavtale, og som rapporterer om overtredelser av forordning (EU) nr. 596/2014 til vedkommende myndighet, eller som anklages for slike overtredelser, mot gjengjeldelse, diskriminering eller andre former for urettferdig behandling på grunn av eller i forbindelse med rapportering om overtredelser av forordning (EU) nr. 596/2014.
2. Framgangsmåtene fastsatt i nr. 1 skal minst sikre at
 - a) rapporterende personer har tilgang til fyllestgjørende informasjon og rådgivning om tilgjengelige midler og framgangsmåter som i henhold til nasjonal rett kan anvendes for å verne dem mot urettferdig behandling, herunder framgangsmåter for å kreve økonomisk erstatning,
 - b) vedkommende myndigheter yter rapporterende personer effektiv bistand overfor andre relevante myndigheter som medvirker til å beskytte dem mot urettferdig behandling, herunder ved å bekrefte den rapporterende personens status som varsler i arbeidstvister.

*Artikkel 9***Framgangsmåter for vern av personopplysninger**

1. Medlemsstatene skal sikre at vedkommende myndigheter oppbevarer dokumentasjonen nevnt i artikkel 7 i et konfidensielt og sikkert system.
2. Systemet nevnt i nr. 1 skal være underlagt begrensninger som sikrer at opplysningene som lagres der, bare er tilgjengelige for ansatte hos vedkommende myndighet som trenger dem for å kunne utføre sitt arbeid.

*Artikkel 10***Overføring av opplysninger innenfor og utenfor vedkommende myndighet**

1. Medlemsstatene skal sikre at vedkommende myndigheter har innført egnede framgangsmåter for overføring av personopplysninger om den rapporterende personen og den rapporterte personen både innenfor og utenfor vedkommende myndighet.
2. Medlemsstatene skal sikre at overføringen av opplysninger i tilknytning til en rapport om overtredelse innenfor eller utenfor vedkommende myndighet ikke direkte eller indirekte avslører identiteten til den rapporterende personen eller den rapporterte personen eller andre henvisninger til omstendigheter, som ville gjøre det mulig å utlede den rapporterende eller den rapporterte personens identitet, med mindre overføringen skjer i samsvar med de ordningene for konfidensiell behandling som er nevnt i artikkel 5 nr. 1 bokstav d).

*Artikkel 11***Framgangsmåter for vern av rapporterte personer**

1. Dersom de rapporterte personenes identitet ikke er offentlig kjent, skal den berørte medlemsstaten sikre at deres identitet har minst det samme vernet som personer som er gjenstand for undersøkelse av vedkommende myndighet.
2. Framgangsmåtene fastsatt i artikkel 9 får også anvendelse på vernet av identiteten til rapporterte personer.

*Artikkel 12***Vedkommende myndigheters gjennomgåelse av framgangsmåtene**

Medlemsstatene skal sikre at deres vedkommende myndigheter gjennomgår sine framgangsmåter for mottak av rapporter om overtredelser og oppfølging av dem regelmessig og minst én gang hvert annet år. I gjennomgåelsen av slike framgangsmåter skal vedkommende myndigheter ta hensyn til egne og andre vedkommende myndigheters erfaringer og tilpasse sine framgangsmåter tilsvarende og i tråd med markedsutviklingen og den teknologiske utviklingen.

KAPITTEL III

SLUTTBESTEMMELSER*Artikkel 13***Innarbeiding i nasjonal lovgivning**

Medlemsstatene skal innen 3. juli 2016 vedta og kunngjøre de lovene og forskriftene som er nødvendige for å etterkomme dette direktiv. De skal umiddelbart oversende Kommisjonen teksten til disse bestemmelsene.

De skal anvende disse bestemmelsene fra 3. juli 2016.

Når disse bestemmelsene vedtas av medlemsstatene, skal de inneholde en henvisning til dette direktiv, eller det skal vises til direktivet når de kunngjøres. Nærmere regler for henvisningen fastsettes av medlemsstatene.

*Artikkel 14***Ikrafttredelse**

Dette direktiv trer i kraft den 20. dagen etter at det er kunngjort i *Den europeiske unions tidende*.

*Artikkel 15***Adressater**

Dette direktiv er rettet til medlemsstatene.

Utferdiget i Brussel 17. desember 2015.

For Kommisjonen
Jean-Claude JUNCKER
President
